

Mirosław Borkowski

Wydział Nauk Społecznych, Gdańska Szkoła Wyższa

Wybrane elementy odpowiedzialność cywilnej związane z wykonywaniem zabiegów kosmetycznych

I

Dla wielu członków bardziej rozwiniętych społeczności, po modzie na „zdrowy tryb życia”, przyszła kolej na „modę na urodę”. Każdy człowiek chce być „wiecznie piękny i młody”, mieć ładne włosy, gładką cerę itd. „Przemysł urody” wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom, proponuje i reklamuje produkty i wyroby poprawiające wygląd prawie wszystkich części ciała, w tym m.in. oczu, paznokci, biustu, dłoni, stóp. Trudno jest oprzeć się namowom i propozycjom związanym również z wybielaniem zębów, likwidacją wszelkiego rodzaju znamion i przebarwień.

Słuchając wypowiedzi radiowych i telewizyjnych, czytając rozmowy i wypowiedzi różnych „specjalistów”, dowiadujemy się, że aby być pięknym wystarczy stosować konkretne produkty określonej marki lub skorzystać z usług kosmetyczki, kosmetyologa lub poddać się zabiegowi chirurgii plastycznej, medycyny estetycznej czy zabiegowi kosmetycznemu. Osoby ubrane w białe fartuchy zachwalają produkty „inne niż pozostałe” czy „lepsze od marki numer 1” na rynku produktów kosmetycznych.

Bardzo często osoby pragnące zrealizować swoje marzenia nie zdają sobie sprawy z różnic zachodzących pomiędzy zabiegami kosmetycznymi a innymi zabiegami poprawiającymi ich wygląd, ale już nie zawsze będącymi właśnie owymi zabiegami kosmetycznymi.

Miraże piękna i urody hamują zdroworozsądkowe myślenie u osób poddających się różnym zabiegom upiększającym, co jest zjawiskiem jeżeli nie zrozumiałym, to przynajmniej wytłumaczalnym. Dziwi natomiast brak rozsądku, troski o zdrowie, a nierzadko życie ludzkie u tzw. osób piastujących stanowiska rządowe, u osób, których ustawowym obowiązkiem jest troska o życie i zdrowie społeczeństwa.

Praca ta nie zmieni zasad rządzących rynkiem urody, nie wpłynie na postawy ani rządzących, ani osób „kupujących marzenia”, ale wpisuje się w dość powszechny nurt krytyki obecnej sytuacji związanej z rynkiem usług i produktów kosmetycznych. Może być przyczynkiem do refleksji o skutkach i konsekwencjach niewłaściwie przeprowadzonych zabiegów kosmetycznych, a także sytuacji osób, którym źle przeprowadzone zabiegi upiększające lub zastosowane złej jakości produkty kosmetyczne, ewentualnie zastosowane w sposób nieprawidłowy, odcisnęły piętno

na ich zdrowiu i życiu. Niech będzie to kolejna „kropla” drążąca „skałę”, kolejny element w procesie kształtowania prawnych podstaw i zasad funkcjonowania zawodu kosmetyologa, w procesie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa konsumenta/pacjenta.

II

Statystyczny Kowalski pragnący poprawić swój wygląd ma obecnie wiele możliwości: może skorzystać z usług np. „gabinetu/lub salonu kosmetycznego” i „salonu urody”, „studia paznokcia”, „zakładu (lub) studia kosmetycznego” — to tylko niektóre z określeń miejsc, w których dokonywane są równego rodzaju czynności związane z „poprawą wyglądu”. W tak nazwanych miejscach mogą być wykonywane m.in. różnego rodzaju peelingi (np. chemiczny, dermatologiczny, enzymatyczny czy profesjonalny — oczyszczanie kwasami), zabiegi antystresowe, zabiegi ultradźwiękami, pedicure kosmetyczny czy mezoterapia igłowa¹. Przegląd wszelkiego rodzaju ulotek reklamowych, ogłoszeń prasowych czy stron internetowych powoduje, że czytelnik takich materiałów zaczyna zastanawiać się nad upiększeniem swojego ciała. Skoro to jest takie proste, skoro w tak wielu miejscach można wykonać różnorodne zabiegi, dlaczego więc nie skorzystać, dlaczego nie zatroszczyć się o swój wygląd.

Wokół nas funkcjonuje wiele „najlepszych salonów” stosujących „niezawodne metody” lub produkty, których używa ktoś zapowiadający programy telewizyjne, czytający informacje w programach telewizyjnych lub przekazujący nam informacje dotyczące pogody, czy też osoba, która jest zatrudniona i „gra” w „filmie” lub „występuje w telewizji”; dlaczego więc „zwyczajny” pracownik jakiegoś urzędu, pracownik uczelni czy student, nie mogą „kupić marzeń, stać się w jednej chwili osobą piękną, młodą i pełną radości”.

Z punktu widzenia m.in. socjologii czy psychologii, a przede wszystkim patrząc na cały ten proceder pod kątem przedsiębiorczości, wydaje się, że wszystko jest w jak najlepszym porządku: jest popyt — rośnie podaż, jest zainteresowanie produktem, usługą — rosną zyski. Psychologia tłumaczy zachowania osób, które poddają się zabiegom upiększającym tylko z tego powodu, że podobnym zabiegom poddają się znajomi. Piękno, chęć podkreślenia urody czy wyróżnienia się „z tłumu” przy wykorzystaniu zabiegów kosmetycznych staje się powoli zjawiskiem socjologicznym.

Warto jest jednak zastanowić się nieco nad całym „przemysłem urody”; spojrzeć na to również pod kątem jurydycznym, zwracając uwagę nie tylko na samo „piękno”, ale na okoliczności towarzyszące temu procesowi. Należy więc zwrócić uwagę przede wszystkim na bezpieczeństwo osób poddających się wszelkiego rodzaju zabiegom upiększającym, korzystających z dużej gamy produktów kosmetycznych.

To prawne otoczenie wszelkiego rodzaju zabiegów upiększających i produktów kosmetycznych, niestety w przypadku Rzeczypospolitej Polskiej jest niedoskonałe, zawiera wiele błędów, luk prawnych itp. Sytuacja ta wymaga pilnej zmiany, nie można bowiem tolerować sytuacji, w której dwie najważniejsze wartości człowieka: życie i zdrowie, mogą być (i są) zagrożone z powodu braku właściwych regulacji prawnych.

¹ Określenia dotyczące miejsc wykonywania zabiegów kosmetycznych i ich rodzaje znajdują się na wielu stronach internetowych. Te podane powyżej zostały wybrane z bogatego wykazu stron internetowych po wpisaniu, w wyszukiwarce hasła: „zabiegi kosmetyczne”.

Przejawem takiego stanu rzeczy jest m.in. brak jednoznacznego, konkretnego podziału czynności na takie, które mogą być jedynie wykonywane przez lekarzy oraz takie, które mogą być wykonywane przez kosmetyków czy kosmetologów. Tradycyjne kryterium granicy pomiędzy czynnościami wykonywanymi przez kosmetyków, oparte o „przekroczenie granicy skórno-naskórkowej”, nie jest już aktualne. Dodatkowo należy wspomnieć o problemach związanych z tworzeniem nowego zawodu: kosmetologa, mimo iż od blisko piętnastu lat prowadzone są studia I i II stopnia kształcące w tym zawodzie.

W przypadku wykonywania zabiegów upiększających sytuacja jest nieco skomplikowana, bowiem obszar ten podlega regulacjom prawnym z obszaru różnych gałęzi prawa. Mamy tu bowiem do czynienia zarówno z prawem cywilnym, jak i karnym. Jednak najczęściej dochodzi tu do działań z obszaru szeroko rozumianego prawa administracyjnego lub z pogranicza prawa administracyjnego i innych gałęzi prawa, np. prawa gospodarczego prawa pracy, a nawet prawa konstytucyjnego.

Problematyka dotycząca możliwości i prawa otwierania i prowadzenia różnego rodzaju działalności punktów, w których mogą być dokonywane zabiegi kosmetyczne, chociaż niezwykle istotna, nie jest przedmiotem niniejszej pracy. Zagadnienia związane z procesem produkcji, tworzenia i wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych zostaną jedynie zasygnalizowane².

Materia omówiona w niniejszej pracy ograniczona została głównie do zasad odpowiedzialności za wykonywanie zabiegów, których głównym celem jest poprawa urody.

Punktem wyjścia do dalszych rozważań dotyczących odpowiedzialności za wykonywanie zabiegów kosmetycznych powinno być prawidłowe określenie zakresu/przedmiotu takiego zabiegu oraz wskazanie podmiotów uprawnionych do jego wykonywania.

W aktualnej sytuacji prawnej, nie ma już większych (prawnych) problemów z określeniem podmiotów, które mogą wykonywać zabiegi upiększające³, bowiem zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi, czynności takie mogą być wykonywane przez lekarzy, ale również przez: kosmetyczki, manikiurzystki, pedikiurzystki, techników usług kosmetycznych, kosmetologów i grupę zawodową określoną jako „pozostałe kosmetyczki i pokrewne”⁴. I właśnie odpowiedzialność tej grupy zawodów, z wyłączeniem lekarzy, jest przedmiotem krótkiej analizy przeprowadzonej w dalszej części pracy.

Jak wynika z dostępnych na rynku wydawniczym prac analitycznych czy opinii judykatury, problemem jest prawidłowe określenie zakresu przedmiotowego zabiegu

² Więcej informacji nt. produktów kosmetycznych m.in. w: M. Borkowski, *Prawo kosmetyczne*, Gdańsk 2015.

³ Należy jednak podkreślić, że istniejąca sytuacja skłania do wielu refleksji i nie jest uważana za idealne rozwiązanie problemu dotyczącego wykonywania czynności upiększających. Coraz powszechniej sygnalizuje się kwestie związane z ewentualnym udzielaniem pomocy w przypadku komplikacji podczas wykonywania takich zabiegów oraz możliwości wypisywania recept przez kosmetologów.

⁴ Przytoczone kategorie zawodów zostały wymienione w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania, Dz.U. z 2014 r. poz. 1145.

kosmetycznego. Należy podkreślić, o czym wspomniano już powyżej, że poprawne, precyzyjne rozgraniczenie czynności upiększających i przypisanie ich do konkretnej grupy wykonującej takie zabiegi, nie należy do prostych czynności. Wiele wątpliwości budzą pojawiające się próby katalogowania takich czynności, nie wspominając już o stworzeniu (niebudzącej kontrowersji) definicji „czynności kosmetycznych”.

Warto też zastanowić się, czy przyjęte (prawie) powszechnie sformułowania: „nieterapeutycznych zabiegów medycznych” i w jego ramach „nieterapeutycznych zabiegów upiększających”⁵ w prawidłowy i czytelny sposób pozwalają na właściwą ocenę i zakres czynności „zabiegów upiększających”⁶ wykonywanych przez kosmetyków i kosmetologów (dalej zamiennie może być stosowane określenie: „kosmetolog” jako pojęcie zbiorcze obejmujące swym zakresem wszystkie uprawnione osoby wykonujące czynności upiększające z wyłączeniem lekarzy).

Jeszcze do niedawna można było godzić się z dość powszechną opinią przytaczaną zarówno w orzeczeniach sądowych, jak i w doktrynie, że jedną z cech zabiegu upiększającego, jest „niski poziom ryzyka” czy wskazanie, że *ujemne następstwa zabiegu (...) nie stanowią dużego niebezpieczeństwa dla pacjenta bądź gdy ze względu na ich charakter, np. gdy z natury swej nie są groźne, lub można im przeciwdziałać*⁷. Aktualna jest wciąż teza wyrażona w wyroku Sądu Najwyższego z 1980 r., zgodnie z którą *zabieg operacyjny wyłącznie dla celów estetycznych (...) nie stanowi ryzyka wyższego od przeciętnego* — wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 1980 r., sygn. akt II CR 280/80⁸.

Jednak aktualnie wykonywane czynności upiększające przy zastosowaniu skomplikowanego sprzętu (który może być wykorzystywany zarówno przez kosmetologów, jak i lekarzy) może powodować — przy nieprawidłowym wykorzystaniu — poważne komplikacje zdrowotne.

III

Każda działalność związana jest z ryzykiem i z odpowiedzialnością za wykonywane czynności. Również kosmetolodzy, kosmetyczki i inne osoby wykonujące zabiegi czynności upiększających oraz właściciele zakładów, w których wykonywane są takie zabiegi, ponoszą odpowiedzialność bezpośrednio za swoje czyny lub osób zatrudnionych.

Co do zasady, w przypadku wykonywania czynności upiększających, podstawową odpowiedzialnością będzie odpowiedzialność cywilna. Nie można jednak wykluczyć także odpowiedzialności karnej i odpowiedzialności pracowniczej.

⁵Oba przytoczone określenia użyte są m.in. w: M. Filar, S. Krześ, E. Marszałkowska-Krześ, P. Zaborowski, *Odpowiedzialność lekarzy i zakładów opieki zdrowotnej*, Warszawa 2005, s. 156 i 181.

⁶Określenie „zabieg upiększający”, jako pojęcie względnie uniwersalne, będzie stosowane w całej pracy jako zamiennik wszystkich rodzajów zabiegów: chirurgii plastycznej, medycyny estetycznej czy prostych zabiegów kosmetycznych. Więcej na temat problemów związanych z określeniem zakresu czynności wykonywanych podczas takich zabiegów, problemów z dookreśleniem zakresu i nazwy takich czynności zob.: M. Borkowski, *Making cosmetics treatments — selected administrative legal issues*, „Zeszyty Naukowe Gdańskiej Szkoły Wyższej” tom 15, 2015 i literatura tam przytoczona.

⁷Zob.: M. Filar, S. Krześ, E. Marszałkowska-Krześ i in., *op. cit.*, s. 589.

⁸Wyrok opublikowany w: sip.lex.pl, orzeczenie: 520098834.

Odpowiedzialność cywilna za wykonywane usługi upiększające (w przypadku osób prowadzących własną działalność gospodarczą/przedsiębiorców) może powstać w wyniku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania wynikającego z umowy zawartej z klientem. Jest to odpowiedzialność kontraktowa (*ex contractu*), której ogólną zasadę normują art. 471 i 472 Kodeksu cywilnego z dnia 23 kwietnia 1964 r. (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 827 z późn. zm.). Zgodnie z jego brzmieniem, *dłużnik* (w tym przypadku osoba wykonująca czynności upiększające będąca jednocześnie przedsiębiorcą) *obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania* (czynności kosmetycznej).

Jak wynika z treści przywołanego artykułu, aby można było rozważać kwestie odpowiedzialności kosmetologa, muszą zaistnieć przesłanki:

- a) wierzyciel (klient/pacjent — osoba, która poddawana jest czynnościom upiększającym) musi ponieść szkodę — uszczerbek majątkowy,
- b) szkoda musi być wynikiem niewykonania lub nienależytego wykonania czynności przez kosmetologa,
- c) pomiędzy niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem czynności upiększających a szkodą musi istnieć związek przyczynowy.

Jak podkreśla się w literaturze, samo powstanie szkody będącej następstwem niewykonania lub nienależytego wykonania czynności nie jest przesłanką wystarczającą do zaistnienia odpowiedzialności odszkodowawczej, nie działa tutaj żaden automatyzm odpowiedzialności⁹. Warunkiem koniecznym wystąpienia tego rodzaju odpowiedzialności jest zaistnienie okoliczności, za które osoba wykonująca czynności upiększające odpowiada. Ważne są więc przyczyny powodujące uchybienie w dokonywanych czynnościach.

Aby w sposób bezsporny móc stwierdzić odpowiedzialność kontraktową kosmetologa, należy prześledzić cały proces wszystkich czynności związanych z wykonywaną usługą.

Niezwykle istotnym elementem wykonywanych świadczeń jest prawnie skuteczna zgoda klienta/pacjenta na poddanie się zabiegowi. W przypadku osoby pełnoletniej i nieubezważonej zgoda taka musi być wyrażona przez osobę poddającą się czynnościom upiększającym. Jeżeli zabieg kosmetyczny ma być wykonywany na osobie małoletniej — co do zasady, zgoda na wykonanie czynności musi pochodzić od rodziców posiadających władzę rodzicielską. Oczywiście zgodę na zabieg powinna również wyrazić osoba małoletnia. Nieco bardziej skomplikowana jest sytuacja w przypadku wyrażania zgody przez kuratora lub opiekuna. Zgoda na zabieg musi być wyrażona przez sąd opiekuńczy.

Należy bowiem stwierdzić, że czynność upiększająca nie mieści się w katalogu czynności, które należą do drobnych bieżących spraw życia codziennego, które mogą być wykonywane bez zgody przedstawiciela ustawowego. Teza ta znajduje swoje potwierdzenie zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie. W swojej monografii „Prawo medyczne” R. Kubiak stwierdza m.in., że *skoro zatem limituje się możliwość wyrażania aprobaty przez opiekuna prawnego nawet na zabiegi mające charakter*

⁹ A. Brzozowski, M. Safjan, E. Skowrońska-Bocian, Witold Czachórski, *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 2007, s. 355.

lecniczy, to tym bardziej należy być ostrożnym w przyznawaniu mu kompetencji do decydowania o interwencji medycznej nie mającej takiej cechy. I dalej: konstatacja ta ma jeszcze większe znaczenie przy zabiegach skutkujących podwyższonym ryzykiem oraz operacyjnych¹⁰.

Tak więc zgodnie z brzmieniem art. 156 kc zgoda na wykonanie zabiegu upiększającego może być wydana przez opiekuna, jedynie po uzyskaniu zezwolenia sądu opiekuńczego.

Podobnie rzecz wygląda w przypadku możliwości wyrażania zgody przez kuratora. Na podstawie art. 181 kc kurator jest powołany do reprezentowania osoby ubezwłasnowolnionej częściowo tylko wtedy, gdy sąd opiekuńczy tak postanowi. Zgoda na zabieg kosmetyczny w takiej sytuacji musi być wyraźnie wynikać z postanowienia sądu.

Kluczowym elementem zgody na wykonanie zabiegu upiększającego jest jej dobrowolność, czyli poddanie się zabiegowi bez jakichkolwiek nacisków pochodzących od osób trzecich. W literaturze przedmiotu, podkreśla się, że wymóg ten będzie spełniony, trudno bowiem wyobrazić sobie, zmuszanie groźbami karalnymi lub przymusem bezpośrednim do poddania się interwencji¹¹.

Z twierdzeniem takim oczywiście należy się zgodzić. Można jedynie zastanawiać się nad formą wywierania presji na wykonanie niektórych zabiegów kosmetycznych, np. przekłuwania różnych części ciała przez członków różnych subkultur społecznych. O ile taka sytuacja powinna być oceniana negatywnie, np. z punktu widzenia przedstawicieli nauk społecznych czy pedagogicznych, o tyle w żadnym wypadku nie powinna być oceniana jako forma przymusu bezpośredniego. Ty samym nie może być poddawana analizie w związku z odpowiedzialnością kontraktową osoby wykonującej zabiegi kosmetyczne.

Należy podkreślić, że zgoda na wykonanie zabiegu upiększającego, chociaż żadne akty prawne nie precyzują tej materii, powinna mieć formę pisemną, głównie dla celów dowodowych.

Z uwagi na różny zakres zabiegów kosmetycznych należałoby wprowadzać zróżnicowane w treści deklarację zgody pacjentów/klientów zakładów kosmetycznych. W niektórych przypadkach, jak chociażby usług fryzjerskich (należy bowiem pamiętać, że zgodnie z klasyfikacją usług na równi traktowane są usługi fryzjerstwa i usługi kosmetyczne) czy wybranych zabiegów manikiur, np. stylizacji paznokci, zgoda taka nie jest podpisywana przez klienta. Taka sytuacja, będąca przejawem odbiurokratyzowania, może być również odbierana jako pewna forma kategoryzacja usług kosmetycznych — można rozważyć wyodrębnienie z całego katalogu czynności upiększających, te czynności, na wykonanie których nie będzie niezbędna zgoda osoby poddającej się takim czynnościom oraz czynności, których wykonanie uwarunkowane jest od zgody klienta/pacjenta.

W przypadku takich przykładowo wymienionych powyżej zabiegów, osoba wykonująca je co do zasady nie ponosi odpowiedzialności za należyte osiągnięcie określonego efektu końcowego. Zabiegi takie należy rozważać raczej w obszarze

¹⁰R. Kubiak, *Prawo medyczne*, Warszawa 2014, s. 591.

¹¹*Ibidem*, s. 591–592.

odpowiedzialności za podejmowanie starannego działania niż odpowiedzialności za osiągnięcie określonego efektu. Potwierdzeniem takiego założenia może być fragment uzasadnienia prawnego wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2000 r., w którym stwierdzono: „poza sporem jest, iż w sprawie chodzi o tzw. zabieg kosmetyczny. Ugruntowanym w tym względzie jest pogląd, iż przy tego rodzaju zabiegach nie sposób przyjmować odpowiedzialności za rezultat. Zabieg ten jest kwalifikowany jako zobowiązanie staranności, a odpowiedzialności lekarza nie powoduje fakt, iż nie osiągnięto rezultatów przyrzeczonych przez lekarza, pomimo dołożenia staranności”¹².

Podobnie, w wyroku z dnia 16 listopada 2011 r., Sąd Apelacyjny w Warszawie stwierdził, że „umowę, której przedmiotem było przeprowadzenie zabiegu depilacji laserowej, (...) należy zakwalifikować jako umowę o świadczenie usług, do której, zgodnie z art. 750 kc, mają odpowiednio zastosowanie przepisy o zleceniu. Nie ma podstaw do uznania, że była to umowa rezultatu (...)”¹³.

Warto również podkreślić znaczenie dokładnego opisu czynności, która ma być wykonywana. Jeżeli osoba mająca wykonać czynności upiększające, przed rozpoczęciem zabiegu dokładnie opisz całą procedurę, w sposób zrozumiały i rzetelny wyjaśni wszystkie elementy zabiegu, poinformuje klienta zarówno o możliwych do osiągnięcia rezultatach oraz ryzykach niepowodzenia, np. poinformuje klienta, że jednorazowe zastosowanie maseczki nie zlikwiduje zmarszczek, a następnie wykona zabieg, to takie zachowanie będzie stanowić przesłankę zwalniającą z odpowiedzialności.

Warto w tym miejscu przytoczyć fragmenty dwóch wyroków dotyczących zakresu obowiązku informacyjnego lekarza. Stwierdzono w nich m.in., że *zakres udzielonych pacjentowi informacji musi być uzależniony od rodzaju zabiegu (...) czy jest to jedynie zabieg o charakterze kosmetyczny, w przypadku którego zakres informacyjny sięga najdalej* — wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 listopada 2012 r.¹⁴

Zasada ta znalazła swoje potwierdzenie m.in. w wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 stycznia 2013 r., w zdaniu: „zakres udzielanych bowiem pacjentowi informacji musi być uzależniony od rodzaju zabiegu (...) czy też chodzi jedynie o zabieg kosmetyczny, przy czym zakres ten sięga najdalej w przypadku zabiegów operacyjnych przeprowadzanych wyłącznie dla celów estetycznych”¹⁵.

Powszechność stosowania niektórych czynności, np. wymienionych powyżej, sprawia, że w przypadku takich zabiegów nie dochodzi ani do zawierania umów pisemnych, ani do podpisywania stosownych deklaracji zgody na wykonanie takich czynności. Strony takiej czynności, posługując się nierzadko skróconymi nazwami bądź nazwami potocznymi, „zawierają” ustną umowę dotyczącą wykonania odpowiedniego

¹² Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2000 r., sygn. akt III CKN 1008/98, <https://sip.lex.pl>. W wyroku jest mowa o zabiegu wykonywanym przez „lekarza specjalistę z chirurgii plastycznej”, korzystając jednak z reguł wykładni, treść wyroku można odnieść do wykonywania zabiegu kosmetycznego przez kosmetologa.

¹³ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie VI Wydział Cywilny z dnia 16 listopada 2011 r., sygn. akt VI ACa 665/11, www.orzeczenia.waw.sa.gov.pl, odczyt: 31.10.2016.

¹⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 listopada 2012 r., sygn. akt V ACa 826/12, <http://sip/lex.pl/orzeczenie/521406947/1/>.

¹⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 stycznia 2013 r., sygn. akt I ACa 1321/12, www.orzeczenia.sa.gov.pl, odczyt: 31.10.2016.

zabiegu. W takiej sytuacji trudno będzie udowodnić zarówno sam fakt wykonania czynności w konkretnym miejscu, przez konkretną osobę, jak również utrudnione będzie dowodzenie niewłaściwego wykonania zabiegu, a tym samym kłopotliwe może być dochodzenie odszkodowania przez klienta.

Jeżeli efektem wykonanego zabiegu upiększającego będzie szkoda, uszczerbek zarówno majątkowy, jak i niemajątkowy, jakiego dozna klient/pacjent, przysługiwac mu będzie świadczenie odszkodowawcze polegające zarówno na przywróceniu stanu, który istniał przed wyrządzeniem szkody, jak i świadczenie rekompensujące.

Oczywiście przywrócenie stanu istniejącego przed wyrządzeniem szkody, w przypadku czynności upiększających, jest zabiegiem niezwykle trudnym, a w wielu wypadkach wręcz niemożliwym do spełnienia. Niemniej jednak, w sytuacji np. niewłaściwego wykonania makijażu czy niektórych usług fryzjerskich, taka czynność jest możliwa. Jednak co do zasady naprawienie szkody następuje przez zapłatę odszkodowania.

Zgodnie z brzmieniem art. 444 § 1 kc, w *razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty*. Dodatkowo *na żądanie poszkodowanego zobowiązany do naprawienia szkody powinien wyłożyć z góry sumę potrzebną na koszty leczenia, a jeżeli poszkodowany stał się inwalidą, także sumę potrzebną na koszty przygotowania do innego zawodu*. Taka redakcja artykułu, powoduje, że zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie podkreśla się konieczność uwzględniania kosztów obejmujących np. koszty leczenia, pielęgnacji, koszty dojazdów, koszty „regeneracji” czy koszty „restytucji zastępczej”¹⁶.

Zgodnie z treścią przywołanego powyżej wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, sygn. akt VI ACa 665/11, na rzecz poszkodowanej w wyniku wykonywania zabiegu depilacji laserowej zasądzono m.in.: roszczenie odszkodowawcze obejmujące koszt zabiegów, odszkodowanie obejmujące koszt leczenia poparzeń: koszty konsultacji lekarskich, lekarstw, w tym maści i środków przeciwbólowych, trzech zabiegów mikrodermobrazji w celu zminimalizowania blizn poparzeniowych, kremów z wysokim faktorem ochronnym, wydatków na taksówkę i paliwo oraz rozmowy telefoniczne związane z konsultacjami lekarskimi, oraz koszt poniesionych przez powódkę kosztów anulowania rezerwacji związanych z zaplanowanym i opłaconym urlopem¹⁷.

Z kolei, *jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty* — art. 444 § 2 kc. W wyrokach m.in.: Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 28.10.2015 r., sygn. akt III Ca 683/15¹⁸ czy Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 25.12.2014 r., sygn. akt I C 1534/12¹⁹ nie kwestionowano zasadności przyznawania odpowiedniej renty z tytułu częściowej utraty zdolności do pracy zarobkowej,

¹⁶ A. Brzozowski, M. Safjan, E. Skowrońska-Bocian, *op. cit.*, s. 296.

¹⁷ Zob. <http://orzeczenia.wa.sa.gov.pl>, odczyt: 31.10.2016.

¹⁸ Wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 28 października 2015 r., sygn. akt III Ca 683/15, <http://orzeczenia.lodz.so.gov.pl>, odczyt: 31.10.2016.

¹⁹ Wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu, I Wydział Cywilny z 25 grudnia 2014 r., sygn. akt I C 1534/12, <http://orzeczenia.wroclaw.so.gov.pl>, odczyt: 31.10.2016.

a decyzja odmawiająca przyznania tego rodzaju odszkodowania była uzasadniana brakiem należytego udokumentowania okoliczności świadczących o zaistnieniu niezbędnych przesłanek skutkujących przyznaniem stosownego roszczenia. Należy więc domniemywać, że w przypadku należytego udokumentowania okoliczności uzasadniających taką potrzebę, sądy przychylają się do wniosków powodów.

Kolejnym możliwym rodzajem naprawiania szkód wyrządzonych niewłaściwym wykonaniem zabiegu upiększającego może być renta tymczasowa. Zgodnie z brzmieniem art. 444 § 3 kc, *jeżeli w chwili wydania wyroku szkody nie da się dokładnie ustalić, poszkodowanemu może być przyznana renta tymczasowa*. Jak podkreśla się w doktrynie na podstawie przywołanego artykułu, renta tymczasowa może być przyznana wówczas, *gdy samo wystąpienie szkody na osobie jest wykazane, ale nie jest znany rozmiar uszczerbku (np. nieznan jest jeszcze zakres zwiększenia się potrzeb uprawnionego)*²⁰. W dalszej części tego samego komentarza stwierdzono, że *renta tymczasowa również nie musi być ograniczona terminem, a jej istota tym różni się od renty z art. 444 § 2, że w razie późniejszego ustalenia, iż jej wysokość okazała się zbyt niska w porównaniu z rzeczywiście wyrządzoną szkodą, poszkodowany może domagać się w kolejnym procesie zasądzenia renty na podstawie art. 444 § 2, (...) a ponadto może żądać wyrównania uszczerbku, który poniósł wskutek otrzymania renty niższej niż należna. W sytuacji odwrotnej, a więc gdyby okazało się, że renta tymczasowa przyznana poszkodowanemu w wyroku albo w umowie przewyższa wyrządzoną szkodę, roszczenie o zwrot sumy nadpłaconej jest wykluczone*²¹.

Nie można jednak wykluczyć, że w skrajnych przypadkach osoba wykonująca czynności upiększające, działając świadomie i z premedytacją wykona zabieg, który oszpeci — nawet na krótki okres czasu — klienta; wykona więc czynność — działanie noszące znamiona winy. W takiej sytuacji podstawą odpowiedzialności będzie art. 415 kc, w brzmieniu: *kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia*. Przepis ten, formułujący generalną formułę deliktu, wskazuje niezbędne przesłanki odpowiedzialności za własne czyny. Podobnie jak w przypadku odpowiedzialności *ex contractu*, w przypadku odpowiedzialności *ex delicto* przesłankami tego typu odpowiedzialności są: szkoda, czyn sprawcy, związek przyczynowy zachodzący pomiędzy owym czynem i szkodą.

Ów czyn sprawcy — w przypadku zabiegu kosmetycznego sprawcą będzie osoba wykonująca zabieg — może polegać na zawinionym działaniu lub zaniechaniu działania. Mogą to być różnego rodzaju sytuacje, w których w sposób celowo zawiniony, umyślny, naruszone zostaną zasady wykonywania czynności upiększających, np. zabieg zostanie wykonany przy użyciu nieodpowiedniego sprzętu lub w trakcie zabiegu kosmetycznego zastosowano niewłaściwe produkty kosmetyczne.

W trakcie wykonywania zabiegu upiększającego może również dojść do zawinionego działania noszącego znamiona niedbalstwa, np. osoba wykonująca zabieg kosmetyczny zignorowała uwagi klienta/pacjenta dotyczące dolegliwości po wykonaniu wcześniejszych zabiegów.

²⁰ *Kodeks cywilny. Komentarz*, wyd. II, J. Ciszewski (red.), wersja elektroniczna, pkt 24 komentarza do art. 444, LexisNexis 2014.

²¹ *Ibidem*.

Działalność, w ramach której mogą być wykonywane zabiegi upiększające, może być prowadzona w różnych formach — od jednoosobowej działalności gospodarczej po dowolny rodzaj spółki prawa handlowego — co wiąże się zazwyczaj z zatrudnianiem²² dodatkowych osób wykonujących zabiegi kosmetyczne. W takim przypadku odpowiedzialność cywilna wiąże się z „winą w wyborze” i z „odpowiedzialnością za podwładnego”.

Jeżeli w trakcie wykonywania zabiegu lub w związku z wykonywanym zabiegiem przez osobę, której go powierzono, dojdzie do wyrządzenia szkody klientowi/pacjentowi, *osoba, która powierzyła wykonanie czynności drugiemu, jest odpowiedzialna za szkodę wyrządzoną przez sprawcę* — art. 429 kc. Zgodnie z brzmieniem przywołanego przepisu, odpowiedzialność taka powstaje, gdy szkoda nastąpiła przy wykonywaniu powierzonej czynności oraz gdy nastąpiła wina w wyborze.

Powierzający wykonanie czynności nie ponosi odpowiedzialności, jeżeli powierzył wykonanie czynności osobie czy zakładowi, które w zakresie swojej działalności zawodowej trudni się wykonywaniem takich czynności — art. 429 kc. Taka sytuacja może mieć miejsce, gdy np. jeden podmiot — zakład kosmetyczny nawiąże współpracę z drugim podmiotem — osobą prowadzącą działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług upiększających, która w ramach umowy wiążącej oba podmioty, będzie wykonywała usługi upiększające na rzecz klientów zakładu.

Kolejnym rodzajem odpowiedzialności cywilnej w związku z wykonywaniem czynności kosmetycznych stanowiącą pewną modyfikację „winy w wyborze” jest „odpowiedzialność za podwładnego”, którą normuje przepis art. 430 kc. Jak podkreśla się w literaturze przedmiotu, *modyfikacja wyraża się w przejściu na inną zasadę odpowiedzialności: zasadę ryzyka*²³ i jest ona surowsza niż odpowiedzialność za „winę w wyborze”. Przesłankami tego typu odpowiedzialności są: powierzenie czynności podwładnemu, powstanie szkody przy wykonywaniu czynności, wina osoby, której powierzono czynność.

Ten rodzaj odpowiedzialności związany jest z występowaniem stosunku zależności: zwierzchnik/pracodawca a osoba podporządkowana, pracownik, osoba, która w zależności od rodzaju stosunku podporządkowania zobowiązana jest wypełniania swoich pracowniczych obowiązków, ale również zobowiązana jest do wypełniania poleceń przełożonego.

Konsekwencją istnienia takiego stosunku jest możliwość istnienia solidarnej współodpowiedzialności zwierzchnika i podwładnego wobec poszkodowanego oraz możliwość podniesienia roszczeń regresowych przez zwierzchnika wobec podwładnego²⁴. Nie zmienia to jednak faktu, iż przesłanką odpowiedzialności zwierzchnika jest wina podwładnego. Warto w tym miejscu odwołać się do przypadku

²² Na użytek niniejszego artykułu, przez „zatrudnienie” należy rozumieć wykonywanie świadczeń, czynności na podstawie umowy o pracę, jak i na podstawie umów o charakterze cywilnoprawnym: umowy zlecenia czy o dzieło. Taka interpretacja wynika m.in. z uzasadnienia przywoływanego już orzeczenia Sądu Okręgowego w Łodzi, sygn. akt III Ca 683/15, w którym stwierdzono m.in.: *źródła relacji zwierzchnik — podwładny mogą być różnorakie i obejmują między innymi stosunek pracy, a nawet faktyczne wytworzenie się podległości (...)*.

²³ A. Brzozowski, M. Safjan, E. Skowrońska-Bocian, *op. cit.*, s. 255.

²⁴ *Ibidem*, s. 257.

poparzenia klientki w trakcie wykonywania zabiegu kosmetycznego dokonywanego przez pracownicę zakładu. Klientka umówiła się na wykonanie zabiegu depilacji laserowej, trzy zabiegi zostały wykonane przez właścicielkę zakładu, czwarty miał być wykonywany przez pracownicę, która jak stwierdzono w trakcie postępowania sądowego, „odbyła kurs dotyczący depilacji laserowej”, a w trakcie wykonywania zabiegu była studentką wydziału farmaceutycznego na kierunku kosmetologia. Przed wykonaniem zabiegu, pracownica konsultowała się z właścicielką zakładu i mimo uzyskania dokładnych informacji, poleceń, zignorowała je i wykonała zabieg, w trakcie którego doszło do powikłań. Klienta wystąpiła na drogę sądową, wniosła pozew o „zasądzenie solidarnie (...) odszkodowania za doznaną krzywdę w związku z uszkodzeniem ciała (...)”. W uzasadnieniu do wyroku, Sąd Okręgowy w Łodzi (sygn. akt III Ca 683/15) stwierdził, że w sytuacji, gdy osoba wykonująca zabieg kosmetyczny *konsultowała się telefonicznie w sprawie konkretnego zabiegu z właścicielką zakładu*, w którym wykonywano zabieg kosmetyczny, powodując powstanie oparzeń, na skutek czego u klientki „występują w chwili obecnej blizny płaszczynowe (...)”, właścicielka zakładu ponosi odpowiedzialność za „czyn własny i winę nieumyślną polegająca na błędnej organizacji zakładu. Sąd uznał, że podstawą odpowiedzialności właścicielki jest art. 430 kc, a dodatkowo, powierzając wykonywanie zabiegu osobie niedoświadczonej, „niewątpliwie naruszyła mierniki należytej staranności, której można by oczekiwać od przedsiębiorcy”.

IV

Właściciel zakładu, w którym wykonywane są czynności upiększające narażony jest również na odpowiedzialność z tytułu utraty w zakładzie przez klientów, np. biżuterii czy dokumentów.

W sytuacji, gdy osoba korzystająca z usług zakładu, w którym przebywa w związku z wykonywaniem czynności upiększających, poniesie szkodę polegającą na utracie np. dokumentów czy kosztowności, właściciel takiego zakładu ponosi odpowiedzialność. Jak wynika z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1983 r. prowadzący zakład kosmetyczny obowiązany jest informować osoby korzystające z usług tego zakładu o gotowości przejęcia na przechowanie zdejmowanej przez nie biżuterii na czas wykonywania zabiegu kosmetycznego. Zaniechanie uczynienia zadość tej powinności może uzasadniać odpowiedzialność zakładu kosmetycznego za utratę biżuterii, odłożonej przez klientkę do podręcznej torby, położonej przy zajmowanym fotelu i niemogącą z przyczyn obiektywnych czuwać nad swoimi kosztownościami²⁵.

Należy też zgodzić się z jednym z poglądów doktryny, zgodnie z którym *umowa przechowania, zostaje zawarta nie tylko wtedy gdy strony wprost w tym przedmiocie się umawiają, ale również wtedy gdy w okolicznościach danej sytuacji w sposób dorozumiany wynika, że osoba, której rzecz powierzono staje się jej przechowawcą. Jest tak w szczególności wówczas gdy klient zakładu usługowego pozostawia określone*

²⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1983 r., sygn. akt I CR 134/83, OSP 1984, z. 4, poz. 84.

*rzeczy w miejscu do tego przewidzianym w tym zakładzie, lub gdy na dłuższy czas powierza usługodawcy rzecz, której usługa dotyczy*²⁶.

Kolejnym przypadkiem odpowiedzialności właściciela zakładu kosmetycznego jest odpowiedzialność za spowodowanie choroby zawodowej u pracowników, osób wykonujących czynności upiększające. Doskonałym przykładem ilustrującym ten rodzaj odpowiedzialności jest sprawa pracownicy jednej ze spółdzielni Kosmetyczno-Lekarskiej Spółdzielni Pracy. Wykonując swoje obowiązki zawodowe (m.in. nakładanie maseczek ziołowych, wosków do depilacji, kremów) pracownica miała kontakt ze związkami, które stały się przyczyną choroby.

Po zbadaniu okoliczności sprawy, przeprowadzeniu dodatkowych „prób prowokacyjnych” w swoim orzeczeniu Sąd Administracyjny w Warszawie, w wyroku z dnia 8 czerwca 2005 r., stwierdził między innymi, że wystąpienie szkodliwych czynników w środowisku pracy nie musi być zawinione przez pracodawcę, lecz wystarczy wystąpienie w środowisku pracy czynnika szkodliwego tylko dla jednego pracownika, z uwagi na jego osobniczą wrażliwość²⁷. W tym samym orzeczeniu sąd stwierdził również, że *przy ocenie narażenia zawodowego (...) uwzględnia się rodzaj czynnika i stwierdzenie kontaktu z takim czynnikiem w czasie pracy, jeżeli występował on w środowisku pracy, surowcach, półproduktach lub gotowych wyrobach, bez konieczności określania stężenia tego czynnika*.

W związku z przytoczonym orzeczeniem należy podkreślić kwestię prawidłowo przeprowadzanego procesu rekrutacji pracowników, a przede wszystkim należy zwrócić uwagę na badania lekarskie pracowników określające przydatność do pracy na określonym stanowisku.

V

Prowadzenie zakładu kosmetycznego może wiązać się również z powstaniem odpowiedzialności związanej z dystrybucją produktów kosmetycznych lub stosowaniem własnych produktów.

W przypadku sprzedaży w salonie kosmetycznym produktów kosmetycznych produkowanych przez innych producentów (sprzedawca pełni rolę „dystrybutora” — art. 2 ust. 1 lit. e rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczące produktów kosmetycznych, Dz. Urz. UE L 09.342.59 z późn. zm.; dalej zamiennie: rozporządzenie kosmetyczne), znajdują zastosowanie przepisy regulujące sprzedaż konsumencką. W takim przypadku właściciel salonu ponosi ograniczoną odpowiedzialność za sprzedawany produkt.

Jeżeli sprzedany towar/produkt kosmetyczny będzie posiadał wady (np. uszkodzone opakowanie czy zawartość opakowania niezgodna z opisem) klient ma prawo zwrócić produkt sprzedawcy, domagając się np. zwrotu zapłaconej ceny czy wymiany na produkt pozbawiony wad.

²⁶ Zob. A. Patryk, T. Patryk, *Zawarcie umowy przechowania*, komentarz do art. 864 kc, wersja elektroniczna, lex/el 2015.

²⁷ Wyrok Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 8 czerwca 2005 r., sygn. akt I SA/Wa 591/04, <https://sip.lex.pl/orzeczenie/520265396/1>.

Jeżeli jednak dojdzie do sprzedaży kosmetyku „niezgłoszonego do krajowego systemu” czy zostanie sprzedany kosmetyk „po upływie terminu trwałości” lub zostanie „wprowadzony do obrotu” kosmetyk zawierający „substancje niedozwolone do stosowania w kosmetykach”, to niezależnie od odpowiedzialności karnej wynikającej z art. 14 ust. 1 do 3 ustawy z dnia 30 marca 2001 r. o kosmetykach (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 475), można zakładać, że o ile taki kosmetyk spowoduje np. uszkodzenia ciała, właściciel salonu będzie ponosił odpowiedzialność odszkodowawczą na zasadach ogólnych.

W przypadku, gdy w salonie kosmetycznym zarówno są stosowane, jak i sprzedawane produkty kosmetyczne produkowane przez właściciela zakładu kosmetycznego, występuje on, zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 lit. d rozporządzenia kosmetycznego, w roli producenta. Tym samym ponosi pełną odpowiedzialność zarówno za zaprojektowanie, wytworzenie, jak i wprowadzenie produktu do obrotu.

Z odpowiedzialności za wprowadzony do obrotu i zastosowany produkt kosmetyczny, producent może być zwolniony jedynie w przypadku wykazania, że proces produkcji oraz wprowadzania produktu do obrotu przebiegał zgodnie z wszystkimi przepisami przywoływanego już rozporządzenia kosmetycznego. Jeżeli dojdzie do uszczerbku na zdrowiu, po zastosowaniu wyprodukowanego produktu, na producencie będzie spoczywał obowiązek wykazania np. że produkt nie zawierał substancji niedozwolonych oraz, że zostały przeprowadzone oceny bezpieczeństwa produktu — art. 10 ust. 1 rozporządzenia kosmetycznego.

VI

Prowadzenie zakładu kosmetycznego czy wykonywanie czynności upiększających związane jest z występowaniem różnego rodzaju przypadków „ryzyka zawodowego” związanego zarówno z wykonywaniem czynności, jak i stosowaniem różnorodnych produktów kosmetycznych. Jednak ryzyko to i odpowiedzialność związana z wykonywaniem zawodu kosmetyka i kosmetologa może być zminimalizowana.

Pierwszą i podstawową regułą minimalizującą odpowiedzialność jest wykonywanie zawodu zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, i to w zakresie dotyczącym możliwości wykonywania czynności upiększających, jak i warunków ich wykonywania (m.in. rodzaje czynności kosmetycznych i odpowiednie warunki bhp). Niezwykle istotną przesłanką ekskulpacyjną jest przestrzeganie przepisów dotyczących informacji, i to informacji przekazywanych dwukierunkowo, tj. na linii konsument/pacjent — kosmetolog i odwrotnie. Ważne jest uzyskanie (przed wykonaniem zabiegu upiększającego) niezbędnych informacji o pacjencie/konsumencie oraz przekazanie wszystkich istotnych informacji o wykonywanym zabiegu, jak i proponowanym produkcie kosmetycznym.

Oczywiście nawet zachowanie wszystkich wymaganych procedur, norm, przepisów może nie uchronić od zdarzenia powodującego jakąkolwiek stratę czy uszczerbek na zdrowiu, warto więc, by właściciel salonu kosmetycznego czy osoba wykonująca czynności kosmetyczne, niezależnie (albo równolegle) od czuwania nad regulacjami prawnymi związanymi z wykonywanymi czynnościami, podjął decyzję dotyczącą ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej.

Bibliografia

1. Borkowski M., *Making cosmetics treatments — selected administrative legal issues*, „Zeszyty Naukowe Gdańskiej Szkoły Wyższej” 2015, tom 15.
2. Borkowski M., *Prawo kosmetyczne*, Gdańsk 2015.
3. Brzozowski A., Safjan M., Skowrońska-Bocian E., *Witold Czachórski. Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 2007.
4. Filar M., Krześ S., Marszałkowska-Krześ E., Zaborowski P., *Odpowiedzialność lekarzy i zakładów opieki zdrowotnej*, Warszawa 2005.
5. *Kodeks cywilny. Komentarz*, wyd. II, J. Ciszewski (red.), wersja elektroniczna, LexisNexis 2014.
6. Kubiak R., *Prawo medyczne*, Warszawa 2014.
7. Patryk A., Patryk T., *Zawarcie umowy przechowania*, komentarz do art. 864 kc, wersja elektroniczna, lex/el 2015.

Akty prawne i orzecznictwo

1. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania, Dz.U. z 2014 r. poz. 1145.
2. Wyrok Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 8 czerwca 2005 r., sygn. akt I SA/Wa 591/04, <https://sip.lex.pl/orzeczenie/520265396/1>.
3. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 listopada 2012 r., sygn. akt V ACa 826/12, <http://sip.lex.pl/orzeczenie/521406947/1/>.
4. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 stycznia 2013 r., sygn. akt I ACa 1321/12, www.orzeczenia.sa.gov.pl, odczyt: 31.10.2016.
5. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie VI Wydział Cywilny z dnia 16 listopada 2011 r., sygn. akt VI ACa 665/11, www.orzeczenia.waw.sa.gov.pl, odczyt: 31.10.2016.
6. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2000 r., sygn. akt III CKN 1008/98, <https://sip.lex.pl>.
7. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1983 r., sygn. akt I CR 134/83, OSP 1984, z. 4, poz. 84.
8. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 1980 r., sygn. akt II CR 280/80, sip.lex.pl, orzeczenie: 520098834.
9. Wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 28 października 2015 r., sygn. akt III Ca 683/15, <http://orzeczenia.lodz.so.gov.pl>, odczyt: 31.10.2016.
10. Wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu, I Wydział Cywilny, z 25 grudnia 2014 r., sygn. akt I C 1534/12, <http://orzeczenia.wroclaw.so.gov.pl>, odczyt: 31.10.2016.

Streszczenie

Coraz więcej czasu spędzamy w różnego rodzaju salonach kosmetycznych, studiach zdrowia i urody, w których różnymi metodami i przy użyciu nietuzinkowych metod dokonywane są zabiegi upiększające (zabiegi kosmetyczne). Ta „walka z naturą” to nieustanne poprawianie urody, ale nie zawsze kończy się sukcesem. Zdarzają się przypadki, gdy efekt zabiegu czy jakość wykonanych czynności upiększających nie odpowiada np. informacjom zawartym w materiałach reklamowych, czy jest niezgodny z opisem (i efektem) przedstawianym przez osobę wykonującą taki zabieg. Niestety znane są również przypadki znacznego pogorszenia stanu zdrowia w trakcie wykonywania czynności upiększających. Niezmiernie ważkim problemem jest więc kwestia odpowiedzialności związanej z wykonywaniem zabiegów kosmetycznych i to zarówno odpowiedzialności cywilnej, jak i karnej. Prezentowana praca dotyczy jedynie

wybranych elementów odpowiedzialności cywilnej za wykonywanie zabiegów, których głównym celem jest poprawa urody. Zwrócono uwagę na problemy legislacyjne i doktrynalne związane z brakiem legalnych definicji obejmujących swymi zakresami tzw. „czynności kosmetyczne”. Nie w pełni uregulowane są zagadnienia dotyczące uprawnień do wykonywania czynności upiększających. Sytuacja taka powoduje, że kwestia odpowiedzialności cywilnej za wykonywanie czynności upiększających staje się skomplikowana. Teza ta poparta jest wybranymi fragmentami orzecznictwa.

Słowa kluczowe

zabieg kosmetyczny, kosmetyk, ryzyko, odpowiedzialność cywilna, orzecznictwo

Selected elements of civil liability connected with performing cosmetic procedures

Abstract

We spend more and more time in beauty parlors, health and beauty studios, where various beauty treatments and beauty treatments are performed using different methods — this “fight with nature”, this constant improvement of beauty is not always successful. There are cases where the effect of the procedure or the quality of the performed beautification activities does not correspond, for example, to the information contained in advertising materials or is incompatible with the description (and effect) presented by the person performing such a treatment. Unfortunately, there are also known cases of significant deterioration in the state of health during the beautification process. The issue of liability for cosmetic procedures, both civil liability and criminal liability, is an extremely important issue. Presented work concerns only selected elements of civil liability for performing the treatments, whose main goal is to improve the beauty. Attention was drawn to legislative and doctrinal problems related to the lack of legal definitions covering the so-called “Cosmetic activities”. The issues related to the right to beautify are not fully settled. This situation makes the issue of civil liability for performing beautification tasks complicated. This argument is supported by selected excerpts from the case law.

Keywords

beauty treatment, cosmetics, risk, civil liability, jurisdiction

